

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

511. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 6–8 PAŹDZIERNIKA 2015 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego na obszarach wiejskich

(opinia z inicjatywy własnej)

(2016/C 032/01)

Sprawozdawca generalny: Brendan BURNS

Współsprawozdawca: Pavel TRANTINA

Dnia 10 lipca 2014 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego na obszarach wiejskich

(opinia z inicjatywy własnej).

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię w dniu 13 lipca 2015 r.

Mając na względzie rozpoczęcie nowej kadencji Komitetu, Zgromadzenie Plenarne postanowiło przeprowadzić głosowanie nad niniejszą opinią na sesji plenarnej w październiku i zgodnie z art. 20 regulaminu wewnętrznego wyznaczyło Brendana BURNSA na sprawozdawcę generalnego i Pavla TRANTINĘ na współsprawozdawcę.

Na 511. sesji plenarnej w dniach 6–8 października 2015 r. (posiedzenie z 8 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 139 do 1 (5 osób wstrzymało się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Zalecenia

1.1. EKES przyznaje wprawdzie, że UE nie ma bezpośrednich uprawnień w dziedzinie edukacji czy szkolenia zawodowego, a systemy kształcenia różnią się między państwami członkowskimi, jednak pragnie zwrócić uwagę na wspólny dla Europy problem dotyczący zapewnienia na obszarach wiejskich i oddalonych w całej Europie ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego. Problemem tym należy się zająć na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

1.2. Potrzebujemy nowego, ogólnoeuropejskiego programu, aby zachęcić instytucje europejskie i rządy krajowe oraz przedsiębiorstwa, związki zawodowe i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego do poprawy współpracy po to, by ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe były dostępne dla pracowników odbywających szkolenia oraz dla ich pracodawców. Powinno się to odbywać w pobliżu miejsca pracy i w zgodnym z nim otoczeniu. Właściwe organy powinny promować i wspierać tę współpracę oraz zagwarantować, iż będzie ona odpowiednio finansowana.

1.3. Społeczeństwo i władze publiczne muszą zrozumieć, że mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa nie są po prostu mniejszą wersją dużych firm. Założenie to okazało się błędne i jest jednym z głównych powodów niedopasowania umiejętności między systemem kształcenia a zatrudnieniem.

1.4. Stąd wymóg opracowania nowego systemu ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kwalifikacji zawodowych dla mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, w oparciu o empiryczne określenie zadań, jakie są faktycznie wykonywane w takich firmach.

1.5. Szkolenia dla przedsiębiorstw działających na obszarach wiejskich muszą być świadczone lokalnie przy wykorzystaniu technologii ICT i innych mechanizmów zapewniania dostępu do połączeń szerokopasmowych. Aby to osiągnąć, za niezbędną infrastrukturę należy uznać powszechny dostęp do mobilnych i naziemnych usług szerokopasmowych o wysokiej przepustowości na obszarach wiejskich i oddalonych. Nie można dopuścić do tego, by unijne przepisy dotyczące konkurencji powstrzymywały rządy krajowe lub regionalne przed budową szybkich sieci szerokopasmowych na obszarach wiejskich.

1.6. Władze krajowe i lokalne muszą zrozumieć, że inwestowanie w rozwój mikroprzedsiębiorstw, przedsiębiorstw rodzinnych i małych przedsiębiorstw na obszarach wiejskich i oddalonych stanowi dobrą długofalową inwestycję, która pomoże powstrzymać migrację, zmniejszy presję na usługi w miastach, przywróci zrównoważenie gospodarcze lokalnych społeczności i pomoże zachować środowisko wiejskie.

1.7. Długofalowe wsparcie finansowe oferowane lokalnym grupom przez rządy krajowe/regionalne przyczyni się do koordynacji procesu określenia lokalnych potrzeb i zaradzenia im. Pomoże również zaangażować społeczności w bezpośrednie sprostanie problemom związanym z wyludnianiem się obszarów wiejskich, gdy tymczasem wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych, zwłaszcza z Europejskiego Funduszu Społecznego, powinno umożliwić oferowanie ustawicznego szkolenia zawodowego, które odpowiadać będzie potrzebom zainteresowanych podmiotów.

2. Kontekst

2.1. Celem niniejszej opinii jest podkreślenie potrzeby opracowania lepszego systemu ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ustawicznego doskonalenia zawodowego na obszarach wiejskich, zwłaszcza w regionach górskich lub wyspiarskich.

2.2. Zgodnie z definicją CEDEFOP⁽¹⁾ ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe to „kształcenie lub szkolenie po zakończeniu podstawowego kształcenia i szkolenia bądź po wejściu na rynek pracy; jego celem jest udzielenie osobom pomocy w poprawie lub aktualizacji wiedzy i/lub umiejętności, uzyskaniu nowych umiejętności w celu rozwoju kariery lub przekwalifikowania oraz kontynuowaniu rozwoju osobistego i zawodowego. *Ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe jest częścią programu uczenia się przez całe życie i może obejmować każdy rodzaj kształcenia (ogólne, specjalistyczne lub zawodowe, formalne lub pozaformalne itp.). Ma ono zasadnicze znaczenie z punktu widzenia szans poszczególnych osób na rynku pracy*”.

2.3. Problemy związane z ustawicznym kształceniem i szkoleniem zawodowym na obszarach wiejskich i oddalonych zostały już wskazane w szeregu opinii EKES-u⁽²⁾ dotyczących rolnictwa oraz na posiedzeniach publicznych. Celem niniejszej opinii jest podsumowanie sytuacji w tej dziedzinie i zaproponowanie odpowiedzi na niektóre kluczowe pytania.

2.4. Górskie i wyspiarskie obszary wiejskie znacznie się różnią w całej UE. Obok niezwykle zamożnych regionów o niskim bezrobociu i stabilnym wzroście istnieją obszary, na których koncentrują się problemy związane z trudną sytuacją gospodarczą, emigracją i starzeniem się społeczności. Mieszkańcy nie zawsze mają możliwość kształcenia się i szkolenia zawodowego w rozsądnej odległości od miejsca zamieszkania.

⁽¹⁾ Terminologia europejskiej polityki kształcenia i szkolenia – wybór 130 kluczowych terminów CEDEFOP, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2014, <http://www.cedefop.europa.eu/node/11256>

⁽²⁾ Rolnictwo i rzemiosło (Dz.U. C 143 z 22.5.2012, s. 35); W kierunku bardziej zrównoważonego rozwoju terytorialnego UE (Dz.U. C 214 z 8.7.2014, s. 1); Przyszłość młodych rolników w Europie (Dz.U. C 376 z 22.12.2011, s. 19); Rola kobiet w rolnictwie i na obszarach wiejskich (Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 29); Rolnictwo na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych (Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 93); Rolnictwo w strefach podmiejskich (Dz.U. C 74 z 23.3.2005, s. 62).

2.5. Wraz z poprawą warunków życia w miastach wiele młodych osób wyemigrowało z obszarów wiejskich, zwłaszcza górskich i wyspiarskich, co tworzy negatywną spiralę gospodarczą i społeczną, która nakręca się tym szybciej, im więcej osób migruje. Spadek liczby ludności ogranicza liczbę pieniędzy w obiegu w danej społeczności, co wpływa następnie na rentowność lokalnych przedsiębiorstw, sklepów i połączeń transportowych. Sytuację tę pogarsza jeszcze mająca następnie miejsce utrata usług medycznych, banków, szkół i innych obiektów.

2.6. W Europie wiejskie obszary górskie lub wyspiarskie dostarczają nam znaczną część lokalnej żywności i surowców. Zapewniają one także miejsce, gdzie ludzie mogą odpoczywać i oddawać się rekreacji, sportowi i innym rodzajom aktywności. Jednak bez kompetentnych i dobrze wyszkolonych miejscowych pracowników, którzy zajmują się gospodarstwami, lasami, kamieniołomami, hotelami, sztuką i rzemiosłem, wiele z tych obiektów przestanie istnieć.

2.7. Zdolność przedsiębiorstw do funkcjonowania w tych miejscach o utrudnionych warunkach ma zasadnicze znaczenie, a pracodawcy potrzebują w tym celu kompetentnych i dobrze wykwalifikowanych pracowników. Wymaga to ściślejszej współpracy z pracodawcami oraz lokalnymi szkołami, technikami i uczelniami wyższymi.

2.8. Regiony stanowią poziom, na którym najlepiej kształtuje się i rozwija współpraca między ośrodkami szkoleniowymi a przedsiębiorstwami. Władze wszystkich szczebli muszą w odpowiedni i szczególnie sposób rozważyć wprowadzenie i rozwijanie ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego na obszarach wiejskich i peryferyjnych lub na obszarach o małej gęstości zaludnienia (co obejmowałoby wystarczające inwestycje, lecz także wsparcie, zachęty i pomoc dla lokalnych inicjatyw propagujących współpracę między ośrodkami szkoleniowymi a przedsiębiorstwami).

2.9. Jak już Komitet wielokrotnie podkreślał, trzeba wprowadzić spersonalizowane doradztwo i poradnictwo zawodowe⁽³⁾.

2.10. Dostęp do ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego ma fundamentalne znaczenie dla rozwijania działalności na własny rachunek i zapewnienia wykwalifikowanej siły roboczej. Niestety większość ośrodków szkoleń zawodowych znajduje się na gęsto zaludnionych obszarach, co jest niekorzystne dla odbywających szkolenia osób z wiejskich obszarów górskich lub wyspiarskich, gdyż muszą one pokonywać długie dystanse, aby móc w nich uczestniczyć. W większości przypadków wiąże się to z dodatkowymi kosztami i znacznymi niedogodnościami, zwłaszcza jeśli szkolenie trwa krótko lub odbywa się przez jeden dzień.

2.11. Zapewnienie szkoleń na obszarach wiejskich, zwłaszcza górskich lub wyspiarskich, jest problemem uznanym w wielu państwach członkowskich UE. Niestety plany rozwiązania tego problemu często opierały się zwłaszcza na rozwiązaniach miejskich, które nie sprawdzają się w realiach wspomnianych obszarów.

2.12. Systemy edukacji w Europie różnią się tak bardzo między państwami członkowskimi (niektóre są zorganizowane na poziomie centralnym, a inne federalnym, gdzie odpowiedzialność spada na regiony), że trudno sobie wyobrazić rozwiązanie na skalę europejską. Mimo różnych rozwiązań warto wskazać jednak wspólne problemy i poszukiwać niektórych wspólnych odpowiedzi, aby umożliwić wzajemne uczenie się przy wykorzystaniu najlepszych praktyk. EKES podkreśla, że dualny system kształcenia jest szczególnie dobrą praktyką, gdyż rozkłada odpowiedzialność na ośrodki kształcenia i na zakłady pracy oraz angażuje partnerów społecznych.

2.13. Ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe na obszarach wiejskich może zaoferować specjalistyczne szkolenia w niektórych dziedzinach, które są bezpośrednio związane z działalnością gospodarczą na obszarach wiejskich i ich cechami naturalnymi. Dziedziny te obejmują rybołówstwo, leśnictwo, środowisko, rolnictwo itp. Należy przy tym zapewnić niezbędne normy jakości, aby tego rodzaju specjalistyczne szkolenia przyciągały młodych ludzi, dawały im odpowiednie kwalifikacje i wносиły wkład w ożywienie społeczno-gospodarcze na poziomie lokalnym.

3. Punkt widzenia małych przedsiębiorstw

3.1. Istota zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach nie zawsze jest właściwie rozumiana przez zapewniające szkolenia instytucje oświatowe. Większość kursów w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego opracowano z myślą o potrzebach średnich i większych przedsiębiorstw, gdzie pracę wykonuje się w ramach różnych działów, a pracownicy są zatrudniani, by nauczyć się wykonywać określone zadania. Taki rodzaj pracy – charakterystyczny dla masowej produkcji przemysłowej – polega na tym, że wszystkie osoby wykonują ściśle określone zadania i działają według procedur, które można łatwo ocenić. Ponadto poszczególne kwalifikacje są związane z konkretnym stanowiskiem pracy.

⁽³⁾ Pakiet dotyczący zatrudnienia młodzieży (Dz.U. C 161 z 6.6.2013, s. 67).

3.2. Tymczasem większość mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw potrzebuje pracowników, którzy będą wielozadaniowi i elastyczni. Zamiast zajmować się jedną konkretną kwestią, pracownicy pracują w małych zespołach, które wspólnie wykonują wszystkie zadania niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej. Tak więc pracownicy w tych przedsiębiorstwach muszą wykonywać zadania, które w większej firmie zostałyby wykonane przez pracowników na różnych stanowiskach.

3.3. Ten sposób funkcjonowania nie zawsze jest właściwie rozumiany przez instytucje oświatowe, działające z perspektywy miasta. Uznanie tego problemu pomogłoby pedagogom zrozumieć, jak funkcjonują mikro- i małe przedsiębiorstwa oraz dlaczego obecne szkolenia i kwalifikacje nastawione na określone stanowisko nie są odpowiednie dla działalności tych firm. Mogłoby to także pomóc małym przedsiębiorstwom rozwinąć i wspierać własne, związane z pracą procesy kształcenia i szkolenia.

3.4. Wiele mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw działa również w innych warunkach związanych z wymogami klientów, co często wymaga jednorazowych innowacyjnych rozwiązań. Dla przykładu mały warsztat mechaniczny potrzebuje umiejętności z zakresu naprawy i ponownego wykorzystania. Większość zaś dużych warsztatów nie naprawia, tylko wyjmuje stare części i zakłada nowe, odsyłając zużyte części producentowi. Ten prosty przykład wyjaśnia, dlaczego pracownicy w małych przedsiębiorstwach potrzebują dodatkowych umiejętności, które nie są wymagane w większych firmach. To dlatego mamy do czynienia z niedopasowaniem umiejętności, a tak wiele europejskich mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw odrzuca obecny system kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kwalifikacji zawodowych, który został opracowany dla ich sektorów.

3.5. Podobne trudności związane z procesami i umiejętnościami zostały zidentyfikowane przez mikroprzedsiębiorstwa i MŚP z sektora inżynierii, architektury, rolnictwa, budownictwa, leśnictwa oraz wielu innych dziedzin.

3.6. Firmy rodzinne mają też inne problemy; często dzieci stanowią katalizator zmian i są zarówno praktykantami, jak i potencjalnymi kierownikami. W firmach rodzinnych szkolenie dzieci rozpoczyna się znacznie wcześniej niż pracowników w dużych przedsiębiorstwach.

4. Punkt widzenia małych przedsiębiorstw z obszarów wiejskich

4.1. Szkolenie nowych i obecnych pracowników stanowi problem, zwłaszcza gdy pracownicy odbywają szkolenie techniczne daleko od miejsca zatrudnienia. Jeśli czas podróży jest zbyt długi, wielu pracodawców w mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach uzna szkolenie pracownika za stratę czasu.

4.2. Mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa przyznają, że uczenie się przez całe życie oraz walidacja umiejętności i kwalifikacji zdobytych w ramach uczenia się pozaformalnego i nieformalnego⁽⁴⁾ pomaga pracownikom i firmom rozwijać i wprowadzać dodatkowe technologie. Większość materiałów na potrzeby uczenia się przez całe życie jest dostępnych na stronach internetowych przedsiębiorstw w postaci filmów szkoleniowych, podręczników, instruktaży, kursów e-kształcenia oraz innego tego rodzaju programów nauczania na odległość. Niestety często dostęp do tych programów uczenia się jest utrudniony dla mieszkańców obszarów wiejskich, zwłaszcza górskich lub wyspiarskich, ze względu na bardzo wolne połączenia szerokopasmowe (między 0,4 mbps a 1,5 mbps)⁽⁵⁾.

4.3. Odległość od ośrodków szkoleniowych mogłaby być mniejszym problemem, jeśli zapewniono by wysoką jakość zajęć, zorganizowano transport i zwrócono jego koszty. Niemniej nie rozwiązuje to głównych problemów, przed którymi stoi większość osób odbywających szkolenia na wsi, zwłaszcza na obszarach górskich lub wyspiarskich.

⁽⁴⁾ Walidacja kwalifikacji – uczenie się pozaformalne i nieformalne, SOC/521 – opinia przyjęta w dniu 16 września 2015 r. (Dz.U. C 13 z 15.1.2016, s. 49).

⁽⁵⁾ Działania na rzecz otwartej edukacji (Dz.U. C 214 z 8.7.2014, s. 31).

5. Wpływ społeczności lokalnej

5.1. Ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe jest specyficznym czynnikiem, który należy wziąć pod uwagę w odniesieniu do rozwoju gospodarczego i społecznego (strategia „Europa 2020”). Jest to również element przyczyniający się do spójności terytorialnej i społecznej w Unii Europejskiej.

5.2. Udostępnianie lokalnych ośrodków dla wspólnego dobra pomogłoby społecznościom lokalnym obszarów wiejskich, zwłaszcza górskich i wyspiarskich, zapewnić odpowiednie szkolenie zawodowe. Władze powinny skoncentrować się na usuwaniu przeszkód uniemożliwiających zaspakajanie przy pomocy inicjatyw lokalnych konkretnych potrzeb z zakresu ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego. Bliższa współpraca i lepsze zrozumienie problemów, przed którymi stoją władze lokalne i inicjatorzy projektów, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego, przyczyniłoby się do znalezienia konstruktywnych rozwiązań.

5.3. Rządy mogłyby wykorzystać tę możliwość do przeniesienia usług na obszary wiejskie, co pozwoli stworzyć korzystne warunki dla społeczności lokalnych⁽⁶⁾.

5.4. W szeregu prezentacji wygłoszonych podczas wysłuchania na temat rozwoju zawodowego i szkoleń zawodowych na obszarach wiejskich⁽⁷⁾ podkreślano, jak ważne jest, by to lokalne społeczności przejmowały inicjatywę, jeśli chodzi o rozwiązywanie własnych problemów. Przy okazji poruszono też inne powiązane zagadnienia, co dobitnie pokazało, że poprawa ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego musi być częścią znacznie szerszej zakrojonego planu nastawionego na równoległe rozwiązanie całości problemów takich społeczności.

5.5. Zasadnicze znaczenie ma współpraca między wszystkimi zainteresowanymi stronami. Zapewnienie szkoleń zawodowych w tych społecznościach wymaga zaangażowania wszystkich lokalnych przedsiębiorstw, szkół oraz ich personelu, uczniów i ich rodzin, bezrobotnych, pracowników, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz wolontariuszy, a także skupienia się na długofalowych potrzebach społeczności. Zauważono przy tym, że szczególnie istotne jest wzmocnienie pozycji lokalnych społeczności oraz wyłonienie spośród nich liderów zmian, tak by społeczności te poczuły się w stanie wypracować własne rozwiązania.

5.6. Jako kolejny problem wymagający rozwiązania wskazano potrzebę woli politycznej na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, dzięki której społeczności te otrzymają długoterminowe wsparcie w postaci środków finansowych i infrastruktury.

5.7. Komunikacja za pomocą mobilnych i naziemnych łączy szerokopasmowych jest istotnym elementem rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego, przede wszystkim w odniesieniu do umiejętności w zakresie ICT, które stają się niezbędne zarówno w miejscu pracy, jak i w domu. Trzeba mieć wiedzę i umiejętności w dziedzinie technologii cyfrowych, aby móc korzystać z odpowiednich urządzeń i mieć dostęp do usług. Te umiejętności są obecnie integralnym elementem życia gospodarczego i społecznego każdego z nas, dlatego więc ich nauczanie powinno obejmować wszystkie etapy i formy edukacji – od szkoły podstawowej po kształcenie dorosłych⁽⁸⁾. Ta polityka musi również uwzględniać specyfikę lokalnej społeczności, jeśli chodzi o wiek, poziom wykształcenia i poziom dochodów. Ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe na obszarach wiejskich może także korzystać z kształcenia otwartego i kształcenia na odległość (*e-learning/open learning*) jako uzupełnienia bezpośredniego nauczania w wypadku niektórych przedmiotów lub zajęć wymagających technologii i połączeń.

5.8. Powszechny dostęp do szybkich łączy szerokopasmowych ma w związku z tym kluczowe znaczenie dla promowania spójności społecznej i terytorialnej. Z zadowoleniem przyjmuje się zatem plany szerszego wykorzystania funduszy strukturalnych i funduszy przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich, aby wesprzeć rozwój rentownej infrastruktury szerokopasmowej. Niemniej zasadnicze znaczenie ma także to, by korzyści z tych inwestycji docierały do obywateli w postaci wysokiej jakości usług (świadczeń medycznych, dostępu do administracji lokalnej itd.) oraz wyraźnego obniżenia kosztów dla wszystkich użytkowników końcowych. Przestrzeń publiczna, w której oferuje się bezpłatny dostęp do Wi-Fi, również odgrywa ważną rolę w upowszechnianiu dostępności szybkich łączy szerokopasmowych w małych miasteczkach i na wsiach.

⁽⁶⁾ Można przytoczyć przykłady pokazujące, że przenoszenie szkół zawodowych bądź otwieranie nowych (a nawet uczelni wyższych) okazało się sukcesem na obszarach wiejskich i oddalonych (jak Uniwersytet na Korsyce Pasquale Paoli).

⁽⁷⁾ Wysłuchanie odbyło się w siedzibie EKES-u w dniu 28 stycznia 2015 r.

⁽⁸⁾ Ku gospodarce opartej na danych (Dz.U. C 242 z 23.7.2015, s. 61).

5.9. Powszechnie uznaje się, że zapewnianie umiejętności potrzebnych do życia i pracy na obszarach wiejskich, zwłaszcza górskich i wspiarskich, to skomplikowane przedsięwzięcie wymagające zintegrowanego podejścia, którego motorem jest lokalna społeczność wiejska, co zostało zasugerowane przez Volonteuropę w kampanii na temat izolacji obywateli europejskich na obszarach wiejskich⁽⁹⁾. Aby zapewniać ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe, przedsiębiorstwa i samorządy lokalne powinny móc korzystać z odpowiedniego wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego. Ponadto należy uprościć warunki dostępu do tych płatności. Niezwykle istotne jest również to, by wsparcie finansowe nie miało wyłącznie komercyjnego charakteru. Zasadnicze znaczenie ma dostęp do funduszy, np. w ramach programów LEADER czy CLLD (rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Ułatwi to zadanie lokalnym grupom działania, organizacjom reprezentującym społeczności lokalne i społeczeństwu obywatelskiemu poprzez zapewnienie trwałych ram funkcjonowania, finansowania, zaangażowania i wsparcia.

5.10. Europa dysponuje sieciami władz lokalnych i regionalnych zaangażowanymi we współpracę w dziedzinie szkolenia zawodowego i uczenia się przez całe życie. Są to mianowicie Fundacja Regionów UE na rzecz Badań, Edukacji i Szkoleń (FREREF) i Europejskie Stowarzyszenie Władz Lokalnych i Regionalnych na rzecz Uczenia się przez Całe Życie (EARLALL). Sieci te powinny także zająć się kwestią dostępu do szkolenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich, gdyż to głównie na poziomie regionalnym możliwe jest tworzenie obszarów współpracy i partnerstwa między sektorami, tj. między władzami lokalnymi i regionalnymi, przedsiębiorstwami i partnerami społecznymi, społeczeństwem obywatelskim i ośrodkami ds. zatrudnienia, szkolenia i poradnictwa zawodowego itp.

5.11. Należy zachęcać organizacje społeczeństwa obywatelskiego do dzielenia się przykładami najlepszych rozwiązań i innowacyjnych metod, jeśli chodzi o problem izolacji na obszarach wiejskich. Przedstawiciele tych organizacji muszą mieć możliwość odgrywania aktywnej roli w strukturze zarządzania funduszami europejskimi mającymi wpływ na rozwój obszarów wiejskich (EFRROW, europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne), faktycznego uczestniczenia w przygotowywaniu programów i nadzorowaniu komitetów monitorujących na szczeblu krajowym oraz angażowania lokalnych społeczności i słabszych grup społecznych w opracowywanie i realizację projektów. Doskonałym przykładem w dziedzinie niepaństwowego szkolenia są uniwersytety ludowe, wzorowane na idei N.F.S. Grundtviga⁽¹⁰⁾, które po raz pierwszy zakładano w Danii w XIX w. Od tego czasu model ten z powodzeniem przyjął się w innych krajach. Jednocześnie przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego powinni informować Komisję Europejską o złych praktykach państw członkowskich, aby dopilnować, by rządy wywiązywały się ze swoich zobowiązań w zakresie zasięgania opinii i angażowania różnych zainteresowanych podmiotów (zwłaszcza na szczeblu lokalnym) na etapie opracowywania, realizacji i oceny programów europejskich.

5.12. EKES apeluje o to, by gwarancja dla młodzieży została wykorzystana do promowania kształcenia i szkolenia młodych pokoleń na obszarach wiejskich. Dotacje UE należy skierować szczególnie na zintensyfikowanie przekazywania udanych i innowacyjnych doświadczeń oraz na sposoby ich przekucia na praktyczne zastosowania.

6. Inne uwagi

6.1. Niniejsza opinia podejmuje niezwykle złożone zagadnienie. Można by bardziej szczegółowo zająć się szerokim spektrum związanych z nim problemów, takich jak transport, budownictwo mieszkaniowe na obszarach wiejskich, usługi medyczne i socjalne, krzewienie przedsiębiorczości na wsi poprzez zachęty podatkowe, rozwijanie turystyki. Kwestie te i wiele innych pomysłów poruszano w trakcie naszych dyskusji i podczas wysłuchania.

6.2. Niemniej rozumiemy, że nie da się poruszyć wszystkich zagadnień w jednej opinii. Zalecamy jednak zajęcie się nimi w przyszłych dokumentach.

6.3. Potrzeba większej ilości dokładnych badań, aby zrozumieć zadania wykonywane w mikroprzedsiębiorstwach i małych przedsiębiorstwach oraz metody ich przydzielania. To z kolei wpłynie na sposób przygotowywania kwalifikacji i szkolenia dla tych firm.

⁽⁹⁾ Zob. <http://www.volonteurop.eu/wp-content/uploads/2014/12/Briefing-Rural-Isolation-Final-Layout.pdf>

⁽¹⁰⁾ Nazwiskiem Grundtviga nazwano też europejski program finansowania, będący częścią programu Komisji Europejskiej „Uczenie się przez całe życie” na lata 2007–2013. Program ten miał na celu wzmocnienie europejskiego wymiaru kształcenia dorosłych i uczenia się przez całe życie w całej Europie.

- 6.4. EKES proponuje rozpoczęcie badania w celu określenia rozwiązań problemów poruszonych w niniejszej opinii.
- 6.5. Komitet wzywa do międzyinstytucjonalnego dialogu na temat wyzwań i możliwych rozwiązań, z udziałem wielu dyrekcji generalnych Komisji, społeczeństwa obywatelskiego (EKES-u), władz lokalnych i regionalnych (KR-u) i CEDEFOP.

Bruksela, 8 października 2015 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS
